

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Elin Eriksson

Datum:
2008-01-30

BILAGA SKÖTSEL-
PLAN FÖR NATUR-
RESERVATET RÖRÖ
ÖCKERÖ KOMMUN

Diarienummer
511-41146-2007

Sida
1(33)

Skötselplan för naturreservatet Rörö i Öckerö kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Syfte	3
2. Beskrivning av området.....	3
2.1 Uppgifter om naturreservatet.....	3
2.2 Topografi och läge.....	4
2.3 Geologi och hydrologi.....	5
2.4 Markanvändning (historisk och nuvarande).....	6
2.5 Kulturhistoriska bevarandevärden.....	6
2.6 Vegetation, flora och fauna	7
2.7 Friluftsliv.....	10
2.8 Bebyggelse och anläggningar.....	10
3 Mark och vegetationsvård.....	10
3.1 Övergripande mål	10
3.2 Generella riktlinjer och åtgärder.....	10
3.3 Beskrivning av skötselområden.....	17
4 Friluftsliv.....	29
4.1 Övergripande mål	29
4.2 Information och anläggningar	29
5 Gränsmarkering.....	29
6 Uppföljning	29
6.1 Uppföljning av skötselåtgärder.....	29
6.2 Uppföljning av bevarandemål	29
6.3 Revidering av skötselplanen.....	30
7 Sammanfattning av planerad förvaltning.....	30
8 Referenser	32

BILAGOR

- bilaga 1** karta med skötselområden, skala 1:15 000
bilaga 2 karta med informationstavlor, parkeringsplats, stigsystem,
fornlämningar och Natura 2000-naturtyper, skala 1:15 000

1. Syfte

Syftet med naturreservatet är att bevara de stora värdena utifrån kulturell och vetenskaplig naturvårdssynpunkt. Bland annat ska landskapsbilden med sina geologiska värden, den rika florin med sällsynta arter, fågelarter som är knutna till den kuperade bergterrängen samt sjöfågel skyddas. Allmänheten ska ha tillgång till området som är av stor betydelse för det rörliga friluftslivet, bland annat på grund av de populära badstränderna i nordost och söder.

Syftet ska tryggas bland annat genom att området skyddas mot exploatering, olika skötselåtgärder vidtas för att förhindra igenväxning och för att vidmakthålla områdets öppna karaktär, samt genom att bevara och skydda kulturhistoriska lämningar.

2. Beskrivning av området

2.1 Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Rörö naturreservat
Objektnummer:	1402061
Natura 2000-beteckning:	Sälöfjorden SE0520036
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Öckerö
Socken/församling:	Öckerö
Naturgeografisk region:	Ljungheds- och kustskogsområden längs svenska västkusten och norska sydkusten; Norra Hallands och södra Bohuslans kust- och skärgårdsområde
Maringeografisk region:	Kattegatt
Typ enligt vattendirektivet:	Västkustens yttre kustvatten, Kattegatt
Havsområde:	Göteborgs norra skärgårds kustvatten (vd) (HID SE574160-113351) samt Sälöfjord (HID SE574870-113795)
Karta:	Topografisk karta: 7A SO, 7B SV Ekonomisk karta: 7A2j, 7A3j, 7B2a och 7B3a
Förvaltare:	Västkuststiftelsen
Areal:	Totalt: 406 ha, varav 245 ha hav

Markslag	Areal, ha	Övrigt
Skog	2	Varav barrskog 0,5 ha, blandskog 1,5 ha
Utmark/hed, hållmark	123	
Bergimpediment	30	
Våtmark, ej torvbildande eller hävdad	4	
Sjö/damm/tjörn	3,5	
Hav, kustvatten	245	Varav grundområden (0-6 meter) 86 ha
Bebyggelse	0,2	

Sedan år 2005 ingår naturreservatet Rörö i EU:s nätverk av skyddsvärda områden, Natura 2000. Syftet med Natura 2000 är att bevara speciella, i EU-direktiv utpekade naturtyper och arter. Inom ett Natura 2000-område ska de inom området förekommande naturtyperna och/eller arterna bevaras långsiktigt och bidra till att upprätthålla så kallad gynnsam bevarandestatus inom sin biogeografiska region. Reservatet ingår som en del av Sälöfjordens Natura 2000-område och området är av gemenskapsintresse enligt habitatdirektivet och skyddsområde enligt fågeldirektivet. Gränsen för Natura 2000-området på Rörö följer naturreservatets gräns. En bevarandeplan har upprättats för Natura 2000-området Sälöfjorden.

Natura 2000-naturtyper enligt bevarandeplanen

1110: Sublittoral sandbankar

1170 : Rev

1210 : Annuell vegetation på driftvallar

1220 : Perenn vegetation på steniga stränder

1230 : Vegetationsklädda havsklippor

1330 : Salta strandängar

4030 : Ris- och gräshedar nedanför trädgränsen

6270* : Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen

6410 : Fuktängar med blåttåtel eller starr

8230 : Pionjärvegetation på silikatrika jordar

* Prioriterad naturtyp

Reservatet ligger inom område av riksintresse för naturvård och friluftsliv. Stora delar av reservatet klassas som regionalt värdefullt odlingslandskap. Delar av reservatet är utpekade i ängs- och hagmarksinventeringen, med rik flora och fauna med klassificeringen mycket högt skyddsvärde. Stora och Lilla Ers vatten har enligt våtmarksinventeringen särskilt högt naturvärde då de är viktiga groddjurslokaler och har höga botaniska värden. Även havet med grundområden med bland annat ålgräs och grunda vegetationsfria sandbotten har höga naturvärden. Stora delar av reservatet omfattas av bestämmelser om strandskydd.

2.2 Topografi och läge

Rörö är Göteborgs skärgårds nordligast belägna ö. Hit tar man sig med Nordöfärjorna som utgår från Burö färjeläge. Reservatet omfattar de obebodda västra och norra delarna av Rörö, ögruppen Torklarna samt några skär norr, nordost och söder om ön samt omgivande vatten. Den landfasta delen sträcker sig 2,6 km i nord-sydlig riktning och ca 1 km i öst-västlig riktning. Rörö har en bergig terräng med många höjder där utsikten är vidsträckt. Den högsta punkten ligger mitt på ön och når en höjd av 41 meter över havet.

2.3 *Geologi och hydrologi*

Rörö är ett område med betydande geologiska värden. Inlandsisen har här satt stor prägel på landskapsbilden med formationer som exempelvis rundhällar, räfflor, musselbrott, triangelbrott och plastisk skulptur. Vid Sandvik och Ers kulle förekommer plastisk skulptur i form av jättegrytor. Längs Rörös västsida samt sydost genom skärgården, över Hyppeln, Öckerö och Grötö sträcker sig en israndbildning (Rörö-Grötö-israndlinje). Det är inlandsisens avsatta material som omlagrats av havet och som nu utgör strandvallar med rundslipade block och klappersten. På grund av tidigare täktverksamhet är randbildningen idag skadad och grövre material är bortplockat.

Rörö har en sprickdalstopografi med de största dalstråken i nord-sydlig riktning. De större urplockade sprickzonerna kan vara smala, mindre än en meter breda, och upp till 2,5 meter djupa. I den stora dalgången på södra Rörö ligger en klapperstensvall i öst-västlig riktning. Söder om vallen ligger Göteborgs högst belägna skalgrusbänk, 21,7 meter över havet. Båda dessa är av vetenskapligt intresse. Lite skalgrus finns även vid Täängen och innanför Tåviken.

Berggrunden på ön går ofta i dagen och består till största delen av gnejs, så kallad tvåglimmergnejs av ådergnejstyp, vilken har en nord-sydlig strykning. Ådergnejsen har på flera ställen genombrutits av amfibolit och hornbländit. Hornbländiten vittrar snabbare än ådergnejsen vilket har gett upphov till vittringsformer som gångar, urgröpningar och kvarliggande lister. Dessa vittringsformer är mindre vanliga och är av stort naturgeografiskt intresse. Det förekommer även andra bergarter i ådergnejsen, bland annat kinnediabas, dalaporfyrier samt migmatit. Migmatit förekommer framförallt vid Munkehuvudet. Det lösa materialet på Rörö består framförallt av sand (svämsand). Vid Ers vik och strax norr därom finns de största förekomsterna, men det finns även en del sand vid Sandviken, innanför St Tåskäret och vid Tåviken. På södra delen av Sandviken finns betydande del flinta. Vid Stora Ers vatten och nordost därom finns ursvallad morän, där moränen bara består av det grövsta materialet, block.

Inom reservatet är mindre vattensamlingar vanliga. Dessa är ur floristisk synpunkt representativa för den näringsfattiga gnejsterrängen i södra Bohuslän. De är av stort värde i landskapsbilden och bidrar till områdets variation. Flertalet av vattensamlingarna är utbildade i både lösmaterial och berg medan andra är rena klippbäckar. Vissa småsjöar har troligen uppkommit efter den torvtäkt som på Rörö bedrevs ända fram till 1800-talet. Idag har dock många småsjöar börjat växa igen, de blir grundare och kärrpartier bildas. De största naturliga sötvattensamlingarna på Rörö är Stora och Lilla Ers vatten. Möjligen har Stora Ers vatten uppkommit genom invallning på grund av materialvandring utmed kusten.

2.4 Markanvändning

Fisket är och har varit huvudnäringen på ön sedan lång tid tillbaka. Sillen var en av de viktigaste handelsvarorna under medeltiden och på Rörö fanns både salteri och trankokeri. För att utvinna tran från sillen gick stora mängder ved åt och området utarmades på sin växtlighet. Det antas att Rörö varit täckt av lövskog, då främst ek, fram till medeltidens sillperiod. Vid sidan av fisket bedrevs jordbruk och boskapsskötsel, och Röröborna var helt självförsörjande. Dagens reservat är den forna utmarken där djuren betade, medan den östra delen av ön var odlingsmark. Även Tåängen sägs ha varit odlingsmark, vilket en gammal stengärdsgård kan vittna om. Då veden på ön började tryta togs både torv och kogödsel tillvara.

Genom ett hårt markutnyttjande har de vidsträckta, trädlösa gräs- och rishe-
dar som kännetecknar Rörö skapats. Under 1950-talet började jordbruket att
trappas ned och under 60-talet fanns bara enstaka får kvar. Idag finns inget
jordbruk att tala om. Genom att hävden upphört börjar området åter att ko-
loniseras av buskar och träd i hållmarkens sänkor och skrevor.

2.5 Kulturhistoriska bevarandevärden

I området finns både fasta fornlämningar och övriga kulturhistoriska läm-
ningar, se tabell 1. Det förekommer även andra lämningar inom reservatet
som till exempel stengärdsgård och en fartyglämning. Fartyglämningen,
ångaren *Arete*, förliste 1914 och ligger på grunda grundet väster om Rörö.

Tabell 1. Utdrag ur fornlämningsregister. Objekt nummer finns markerade på kart-
bilaga 2.

Objekt nummer	RAÄ nummer	Lämningstyp	Antikvarisk bedömning
1	Öckerö 76:1	Offerkast	Fast fornlämning
2	Öckerö 213:1	Fyndplats	Övrig kulturhistorisk lämning
3	Öckerö 115:1	Sjömärke	Övrig kulturhistorisk lämning
4	Öckerö 82:1	Sjömärke	Övrig kulturhistorisk lämning
5	Öckerö 77:1	Offerkast	Fast fornlämning
6	Öckerö 78:1	Offerkast	Fast fornlämning
7	Öckerö 79:1	Labyrint	Övrig kulturhistorisk lämning
8	Öckerö 84:1	Tomtning	Fast fornlämning
9	Öckerö 83:2	Tomtning	Fast fornlämning
10	Öckerö 83:1	Tomtning	Fast fornlämning

Labyrinten som finns innanför Sandvikens norra strand mäter 12 x 17 meter och har sex bevarade stenkretsar. Labyrinten kan möjligen vara ett resultat av flera labyrinter från olika åldrar som kopplats samman. Man vet inte var-
för labyrinter anlades, vissa tror att det var för lek och tidsfördriv medan
andra tror att de användes för riter, för att be till högre makter om fiskelycka
och gott väder.

Inom reservatet finns flera typiska tomtningarna, det vill säga rester av
tillfälliga boningar som brukades under fiskesäsongen. Det finns även så
kallade döingerös som bildades, då det förekom en skyldighet att täcka

ilandflutna kroppar med stenar ("lanna och rösa"). Senare kom dessa att kallas offerkast eller offerrösen. Av vidskepelse för att den döde skulle gå igen kastade man en sten på röset och uttalade en ramsa för att binda kroppen till röset. Norr om Kärrsviken ska det enligt tradition finnas fyra engelsmän begravda under ett sådant röse. Lämningar som till exempel labrynter och tomtningar är mycket känsliga och löper risk att, på grund av oförsiktighet och okunskap, bli förstörda genom omplockning av stenar.

2.6 Vegetation, flora och fauna

Inom reservatet är de mest utbredda vegetationstyperna hållmarksljunghed och fukthed. På den grunda jorden har kråkris och ljung etablerats medan det i sänkor och kring vattensamlingar finns fukthedar med bland annat klockljung. Övergången mellan havsstranden och de mycket närliggande sötvattensamlingarna har en tydlig zonering som ur florasynpunkt är synnerligen intressant. Öns stränder domineras av blockstrand där blocken går ända ned i havet. Det exponerade läget resulterar i att kärlväxtfloran är sparsam. Där driftmaterial ansamlats förekommer driftvallssamhällen med arter som strandkål och strandloka. I norr och öster finns endast klippstrand där hållarna är klädda med lavar. Vid Tåudden finns den extremt kustbundna västkustarven i sprickor och intill små hållkar. Vid västra Tåudden och väster om Ers vatten växer den fridlysta strandmalörten. Den rödlistade (starkt hotad) och fridlysta arten ostronört som i Sverige är knuten till grusiga och steniga havsstränder längs Hallands- och Bohuskusten har rapporterats växa på lokaler på reservatets sydvästra sida. I Sverige har ostronörten minskat kraftigt de senaste åren, och det är oklart vad som orsakat denna tillbakagång.

På de sandiga markerna i sydväst består vegetationen till mesta del av hedartad gräs- och örtvegetation medan det på rikare marker som till exempel intill skalgrusbanken på öns centrala del finns kalkpräglad vegetation med bland annat ängshavre, darrgräs, vildlin och brudbröd.

Förekomsten av skog är relativt liten på ön, men ökar i omfattning. Det finns två planterade talldungar sydväst om Lilla Ers vatten samt vid torräng- en ovan Mödalen. I reservatets centrala delar förekommer blandskog, lövsly och buskar.

Havsbotten på öns exponerade västsida består i huvudsak av rev som är bildade av stenar eller klippor. I norra delarna finns inslag av grus/stenbotten. Tångbältet domineras av stora brunalger, som sågtång, ektång och olika tarearter. Dessa är ofta mer eller mindre påväxta av olika fintrådiga rödalger. Sand med inslag av skalgrus täcker botten vid Sandviken, Tåviken, Tåskär samt Ers vik. Här består vegetationen framförallt av ålgräs. Ålgräs fyller en viktig funktion då växtsamhället bland annat fungerar som skydd och uppväxtområde för bland annat torsk och kräftdjur. Det finns också stora ytor med vegetationfria sandbottnar som är viktiga som uppväxtområden för bland annat plattfiskar. På stenar och grusbottnar växer ibland sågtång, blåstång och fintrådiga grön- och rödalger. I Tåviken har sargassosnärlan etablerats.

Tabell 2. *Inom naturreservatet förekommande naturtyper/vegetationstyper.*

Naturtyp/Vegetationstyp	Areal (ha)
Rished	17
Gräshed	7,6
Strandbetesmark	2
Annan hagmark	4,5
Hällmark /Busksnår/bryn	128
Blandskog	2
Lövskog trivial	1,3
Barrskog	0,5
Mjukbotten (0-6 m)	4,7
Mjukbotten (6-20 m)	39
Sandbotten (0-10 m)	45
Sandbotten (10-20 m)	63
Klippbotten (0-20 m)	83
Ålgräs (0-6 m)	8,8

Rörö har en rik fågelfauna med gott om häckande fåglar. På öns norra delar häckar främst gräsand, småskrake och ejder medan knölsvan, smådopping, sothöna och många måsfåglar gärna håller till vid Lilla- och Stora Ers vatten. Ön är inte bara viktig för häckande fåglar utan även för rastande och övervintrande fåglar. Här finns gott om gästande sjöfåglar som svärta och storskrake liksom övervintrande fåglar som knipa, alfågel och tordmule. Rastande vadare, som rödbena och större strandpipare förekommer längs stränderna. Förr i tiden fanns även enkelbeckasin, men 1970 försvann den på grund av räven. På Rörö sköts den för Sverige första ökenlöparen, 26 oktober 1905.

Undersökningar av förekomst av grod- och kräldjur har gjorts, och visar att bland annat stinkpadda, åkergroda, mindre vattensalamander, huggorm och snok finns i området. Stinkpaddan är en rödlistad, starkt hotad art som liksom alla grod- och kräldjur i Sverige är fridlyst. I Ers vatten finns fiskarter som mört, id och ål. Bland däggdjuren är det fältharen som är vanligast förekommande på Rörö. Andra djur på ön är rådjur, räv och mink.

Tabell 3. Tabell över artförekomst av rödlistade arter och Natura 2000-arter. Kategori: 1. rödlistade arter (ArtDatabanken 2005): (RE) Försvunnen; (CR) Akut hotad; (EN) Starkt hotad; (VU) Sårbar; (NT) Missgynnad; (DD) Kunskapsbrist 2. Natura 2000-arter: arter i habitatdirektivet och fågeldirektivet: (EU).

Art	Kategori	Inventerings- datum	Källa/Uppgifts- lämnare
Kärlväxter			
Ostronört (<i>Mertensia maritima</i>)	EN	2004/2005	Bohusläns Flora
Prickstarr (<i>Carex punctata</i>)	VU	2004/2005	Bohusläns Flora
Dvärglin (<i>Radiola linoides</i>)	VU	2004/2005	Bohusläns Flora
Ramslök (<i>Allium ursinum</i>)	EU	1993-	Bohusläns Flora
Strandstarr (<i>Carex paleacea</i>)	NT	2000	OGIS
Knutört (<i>Anagallis minima</i>)	VU	2000	OGIS
Fyrling (<i>Tillaea aquatica</i>)	NT	2004/2005	Bohusläns Flora
Ävjebrodd (<i>Limosella aquatica</i>)	NT	2004/2005	Bohusläns Flora
Granspira (<i>Pedicularis sylvatica</i>)	NT	2004/2005	Bohusläns Flora
Sandmålla (<i>Atriplex laciniata</i>)	EN	2000	OGIS
Ljungögontröst (<i>Euphrasia micrantha</i>)	VU	2004/2005	Bohusläns Flora
Groddjur			
Stinkpadda (<i>Bufo calamita</i>)	EN		Arvidsson Jörgen
Fåglar			
Fisktärna (<i>Sterna hirundo</i>)	EU	2005	Artportalen
Sångsvan (<i>Cygnus cygnus</i>)	EU	2005	Artportalen
Vitkindad gås (<i>Branta leucopsis</i>)	EU	2005	Artportalen
Havsörn (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	EU, NT	2005	Artportalen
Storspov (<i>Numenius arquata</i>)	NT	2005	Artportalen
Stenskvätta (<i>Oenanthe oenanthe</i>)	NT	2005	Artportalen
Sånglärka (<i>Alauda arvensis</i>)	NT°	2005	Artportalen
Hämpling (<i>Carduelis cannabina</i>)	NT	2005	Artportalen
Jorduggla (<i>Asio flammeus</i>)	NT°	2005	Artportalen
Sädgås (<i>Anser fabalis</i>)	NT	2005	Artportalen
Stjärtand (<i>Anas acuta</i>)	NT	2005	Artportalen
Årta (<i>Anas querquedula</i>)	VU	2005	Artportalen
Skedand (<i>Anas clypeata</i>)	NT	2005	Artportalen
Bergand (<i>Aythya marila</i>)	VU	2005	Artportalen
Törnskata (<i>Lanius collurio</i>)	NT	2004	Artportalen
Fjärilar			
Silversmygare(<i>Hesperia comma</i>)	NT	2005	Artportalen
Däggdjur			
Knubbsäl (<i>Phoca vitulina</i>)	EU		Sälöfjordens bevarandeplan

2.7 Friluftsliv

Rörö är klassat som riksintresse för friluftslivet. Den lättframkomliga terrängen och vidsträckta utsikten över horisont och skärgårdsnatur är mycket attraktiv för det rörliga friluftslivet. Här finns gott om vackra strövområden. Båtburna besökare söker sig gärna till de många vikarna och klippuddarna i norr och till hamnen på östra sidan. Olika båtsporter och kanotpaddling är populära. Inom reservatet finns även gott om badmöjligheter. Sandstrand finns både i Sandviken och i Ers vik varav den sistnämnda är barnvänlig. Eftersom ön har höga naturvärden och innefattar mycket värdefullt naturgeografiskt och geomorfologiskt stoff så är ön även ett betydelsefullt exkursionsmål för skolor på skilda nivåer och intresseföreningar av olika slag. Området är ornitologiskt intressant och många besökare kommer till Rörö för att studera fågellivet. Rörö naturreservat är dessutom välbesökt av fritidsfiskare.

2.8 Bebyggelse och anläggningar

Inom reservatet ligger endast några få hus. Här finns en sommarvilla med två uthus mitt emot Apelvik, en radiomast med tillhörande bod, samt ett utkikstorn mitt på ön, en liten sommarstuga som även den är belägen mitt på ön, en toalett vid Ers vik, samt två militära byggnader av baracktyp tillsammans med ett uthus. Militären har även satt sina spår vid Munkhuvudet då de har lämnat cementgjutningar och sprängsten. Mitt på ön ska det även finnas en enklare helikopterplatta. Luftledningar har dragits fram över ön till sommarvillan och barackerna. På Rörö har det förekommit flera verksamheter som lots, tull och sjöräddning. Än idag är sjöräddningen aktiv på Rörö.

3 Mark och vegetationsvård

3.1 Övergripande mål

Målsättningen med reservatet är att främja friluftsliv inom området, varvid hänsyn främst ska tas till naturvärdena. Intressant vegetation ska bevaras genom floravård. Man ska också slå vakt om landskapsbilden genom att motverka igenväxning av öppna partier. De kulturhistoriska elementen ska lyftas fram och bevarandet av dem ska tryggas. Natura 2000-naturtyper ska långsiktigt bevaras. Varje naturtyp och art ska bidra till att upprätthålla sin gynnsam bevarandestatus.

3.2 Generella riktlinjer och åtgärder

Den karga naturen påminner ännu om kustlandskapets historia med ett intensivt markutnyttjande där varje ljungtuva sågs som en resurs. I dagsläget är målet dock inte att återskapa det helt "skallota" landskapet, utan att bevara ett öppet landskap med en mosaik av miljöer som gynnar de biologiska och hävdhistoriska värdena.

Natura 2000-naturtyp: På marker som är klassade som Natura 2000-naturtyp ska skötselåtgärderna vara bevarandeariktade, dvs kvaliteten och intensiteten ska vara sådan att livsmiljön för hävdgynnade arter bevaras och arternas överlevnad säkras på lång sikt. En detaljerad beskrivning av naturtyperna finns i bevarandeplanen för Sälöfjorden (SE0520036). För vissa skötselområden ska, utifrån de bevarandemål som anges i denna plan, mer detaljerade bevarandemål formuleras när kompletterande inventeringar av naturtypernas och arternas utbredning och status genomförts. Dessa mål som främst är avsedda att fungera som indikatorer vid det kommande uppföljningsarbete kommer inte att föras in i skötselplanen.

1110 Sublittoral sandbankar

Bankar som är permanent täckta av havsvatten. Det varierande bottensubstratet erbjuder livsmiljöer för både mjuk- och hårbottenlevande arter.

Bevarandemål: Arealen ålgräsbevuxen botten ska vara minst 8 ha och ålgräs ska finnas ner till minst 3 meters djup.

Halten totalkväve, totalfosfor respektive klorofyll a ska uppfylla minst "God ekologisk status" enligt Bedömningsgrunder för kust och hav.

1170 Rev

Denna naturtyp har en rik algflora, bestående av brun-, grön- och rödalger. För att denna naturtyp ska vara välmående krävs god vattencirkulation och en god vattenstatus. Naturtypen är känslig för övergödning, höga halter av närsalter samt en ökad sedimentation.

Bevarandemål: Halten totalkväve, totalfosfor respektive klorofyll a ska uppfylla minst "God ekologisk status" enligt Bedömningsgrunder för kust och hav.

I minst 90 % av den totala arealen har bottnarna en naturlig struktur och zonering, ej utsatta för fysisk påverkan.

Täckningsgraden och djuputbredningen av utvalda makroalger ska bibehållas eller öka i minst 90 % av arealen.

1210 Annuell vegetation på driftvallar

Kväverika driftvallar med vegetation av ettåriga växter. Driftvallar bestående av vass och rödalger har blivit vanligare. Rensning av just dessa stränder kan vara positivt. Naturtypen är känslig för slitage.

Bevarandemål: Arealen tångvallar ska inte minska mer än 20 %.

Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka.

1220 Perenn vegetation på steniga stränder

Steniga stränder med flerårig vegetation på de övre delarna av klapperstensstränder. Naturtypen är känslig för slitage.

Bevarandemål: Täckningsgraden av träd ska understiga 5 % och busktäckningen ska understiga 25 %.

Täckningsgraden av vresros och andra främmande arter ska understiga 2 m²/ha.

Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka.

Antal häckande par av typiska fågelarter som använder naturtypen vid födosök är konstant eller ökar.

1230 Vegetationsklädda havsklippor

Havsklippor med gräs- och örtvegetation. De har en varierande vegetationsäckning bland annat beroende på havets påverkan, geologi och geomorfologi. Naturtypen är känslig för slitage.

Bevarandemål: Täckningsgraden av träd ska understiga 5 % och busktäckningen ska understiga 25 %.

Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka.

Antal häckande par av typiska fågelarter som använder naturtypen vid födosök är konstant eller ökar.

1330 Salta strandängar

Strandängar och strandbetesmarker som är påverkade av saltvatten med salinitet vanligen över 1,5 %. Naturtypen är känslig för igenväxning, närings-tillförsel, förändrad hydrologi och minskad saltpåverkan.

Bevarandemål: Området ska vara väl avbetat varje år vid vegetationsperioden slut, med "väl avbetat" menas som regel att betet varit så hårt att ingen skadlig ansamling av förna (fjölårsgräs) skett.

Minst 80 % av vattenstranden ska vara s.k. "blå bård", d.v.s. vass/havssäv/rörflen ska inte förekomma på landstranden i täta bestånd (>10 m²).

Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka.

Antal häckande par av typiska fågelarter som använder naturtypen vid födosök är konstant eller ökar.

4030 Ris- och gräshedar nedanför trädgränsen

Torra till friska hedar på silikatrika podsoljor, betingade av bete, bränning med mera.

Bevarandemål: Området ska vara väl avbetat varje år vid vegetationsperiodens slut, med "väl avbetat" menas som regel att betet varit så hårt att ingen skadlig ansamling av förna skett.

Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma, det vill säga träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag.

Träd- och busktäckningen ska vara högst 5%.

Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka.

*6270 *Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen*

Torra till friska gräsmarker i låglandet, ofta på kalkfattig grund, med lång kontinuitet av betesdrift. De är mer eller mindre ogödslade och har en artrik vegetation av hävdgynnade kärlväxter och svampar.

Bevarandemål: Området ska vara väl hävdad varje år vid vegetationsperiodens slut, med "väl hävdad" menas som regel att hävden varit så god att ingen skadlig ansamling av förna skett.

Negativa indikatorarter ska förekomma med mindre än 5 % täckning eller frekvens. Negativa indikatorarter är hundkex, brännässla, åkertistel, krusskräppa, örnbräken, samt blommande exemplar av grenrör, hundäxing och hässlebrodd.

Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma, det vill säga träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag.

Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka.

Förekomsten av typiska fjärilsarter och spillningslevande bladhorningar ska bibehållas eller öka.

6410 Fuktängar med blåttåtel eller starr

Fuktängar på jordar med stort inslag av kalk, lera eller torv. Naturtypen är som regel busk- och trädfri.

Bevarandemål:

Området ska vara väl hävdad varje år vid vegetationsperiodens slut, med "väl hävdad" menas som regel att hävden varit så god att ingen skadlig ansamling av förna skett.

Negativa indikatorarter ska förekomma med mindre än 5 % täckning eller frekvens. Negativa indikatorarter är hundkex, brännässla, åkertistel, krusskräppa samt blommande exemplar av grenrör, rörflen och älgört.

Storvuxna igenväxningsindikatorer ska inte förekomma i täta bestånd större än 10 m². Storvuxna igenväxningsindikatorer är vass, rörflen, jättegröe, kaveldun eller sjösäv.

Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma, det vill säga träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag.

Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi. Alla eventuella diken med en avvattande effekt ska vara igenslagda senast år 2030, med undantag för kulturhistoriskt värdefulla diken.

Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka.

Förekomsten av typiska fågelarter ska bibehållas eller öka.

8230 Pionjärvegetation på silikatrika bergytor

Tidvis mycket torra, silikatrika bergytor med pionjärvegetation som domineras av fetbladsväxter, mossor och lavar. Naturtypen är känslig för slitage, näringstillförsel och igenväxning.

Bevarandemål:

Träd- och busktäckningen ska understiga 5 %.

Området ska vara välhävdad varje år vid vegetationsperioden slut, med "väl hävdad" menas som regel att hävden varit så god att ingen skadlig ansamling av förna skett.

Förekomsten och täckningsgraden av typiska lavar och kärlväxter ska bibehållas eller öka.

Bete: Med undantag för Tåängen är Rörö naturreservat forntida utmark. Hela reservatet bör betas för att undvika ökad igenväxning. Betestrycket ska anpassas så att en kortsnaggad grässvål erhålls på ytor med finjordsunderlag. Ris ska uppvisa betespåverkan och förnabildningen vara ringa. Bete av nötkreatur är att föredra. Vid bete av får samt get ska diskussion om stängsling tas upp för att eventuellt säkerställa viss skyddsvärd flora. Särskild hänsyn ska tas till gräshederna i söder samt väst. Dessa kan behöva ett lägre betestryck på grund av att de är störningskänsliga och ska vid behov stängslas in. Alternativt kan förvaltaren efter samråd med markägare fälla in reservatet i några områden, med periodvist bete under hela betessäsongen. Ljunghedarna kan med fördel brännas och gräsmarker slåttas, se stycket om bränning respektive slåtter nedan. Rövning av igenväxningsvegetation är tillåtet.

Slåtter: Slåtter bör följa traditionell slåttertid och tidigast ske i juli för att de slåttergynnade växterna ska ha hunnit blomma och sätta frukt. Om försommaren varit kall och växtligheten inte hunnit sätta frukt bör man vänta med slåttern. Genom slåtter fås såväl en rik för- som sensommarblomning. Vid vegetationsperiodens slut ska områdena vara väl hävdade. Ingen skadlig ansamling av förna bestående av fjolårsgräs får bildas eftersom det kan leda till en oönskad gödslingspåverkan på marken, samt en försämrad, uppluckrad grässvål. Dessutom kan hävdgynnade, konkurrenskänsliga växter missgynnas. Efterbete med nötkreatur och/eller häst är att föredra.

Brynmiljöer. Skog med välutvecklade bryn i anslutning till öppen mark utgör oerhört artrika biotoper. Det är en viktig födokälla för både fåglar och insekter. Bryn är dessutom attraktiv häckningsmiljö för fåglar och ett viktigt skydd för reptiler och små däggdjur. För att bevara och utveckla ett rikt insekts- och fågelliv bör brynmiljö med högortsäng skapas/lämnas i anslutning till öppen gräsmark. Bryn måste röjas kontinuerligt eftersom de annars växer igen med en minskad arttäthet och artantal som följd. Vid skötsel av bryn är det viktigt att tänka på att:

- bryn röjs sektionsvis så att kontinuiteten upprätthålls. Man låter buskarna växa ut och skär in dem i parceller, det vill säga man röjer inte hela buskaget vid ett och samma tillfälle, men den yta som röjs ska röjas igen vart tionde år. En slingrande gränsyta skapas vilket resulterar i att brynets sammanlagda längd ökar.
- om möjligt skapa ett artrikt busk- och trädskikt, med många olika blommande vedväxter som exempelvis viden, slån, vildapel, hagtorn, rönnbär, oxel, nypon och björnbär. Detta för att pollentillgången ska bli jämn genom hela sommaren.
- gynna buskar och träd med bär då de är viktiga födokällor för fågel.
- högortsängen slås i parceller, den yta som slås ska slås igen vart tredje till fjärde år. På så sätt kommer de arter som är beroende av högortsängen att

ha tillflyktsorter samtidigt som man förhindrar att ett buskskikt utvecklas på bekostnad av högrötsängen.

Skog: Skogsbestånden på Rörö är relativt små men ökar i omfattning på grund av att det har saknats hävdregim. Inom reservatet finns två skogsbestånd som främst består av planterad svart- och bergtall. Sedan reservatet bildades har ingen nyplantering av barrträd skett, då de ur växtgeografisk synpunkt inte hör hemma i området. Målet är att barrträden, då de är avverkningsmogna, successivt ersätts av spontant etablerad lövskog. Den för området naturliga skogen torde vara ekskog med inblandning av rönn, björk och asp. Tillgång på död ved är viktig bland annat för många insekter. Lågor och torrakor bör därför lämnas. Vedhögar kan ligga kvar på lämpliga, undanskymda ställen. Genom selektiva röjningar och bete kan artrika brynmiljöer, gärna med bärande buskar och träd utvecklas.

Åkermark: Tåängen som förr var åker är idag under stark igenväxning. Här får allmogeåker anläggas. Området får även röjas, slås och/eller betas.

Öar och skär: Reservatets öar och skär kräver ingen skötsel men får röjas, betas och slås.

Kulturlämningar: Fornlämningarna är skyddade i enlighet med Kulturminneslagens bestämmelser. Fornlämningar och andra kulturhistoriskt intressanta objekt som till exempel stenmurar kan med fördel röjas fram och hållas fria från igenväxningsvegetation för att tydliggöras i landskapet. Inom fornlämningar och fornlämningsområde ska ingen bränning ske, då det till exempel kan leda till missvisande resultat vid arbete att datera en fornlämning. Finns risk för påverkan på fornlämning eller fornlämningsområde ska kontakt tas med länsstyrelsens kulturmiljöenhet. Lämningar som labrynter och tomtningar är mycket känsliga och löper risk att, på grund av oförsiktighet och okunskap, bli förstörda genom omplockning av stenar. Det är därför önskvärt att information om de olika lämningarnas placering kommer till besökandes kännedom.

Bränning: För att stimulera fröbank och restaurera hedar samt tidigare öppna marker är bränning ett effektivt tillvägagångssätt. Bränning får endast utföras på uppdrag av Länsstyrelsen eller förvaltaren och brandskyddsmyndigheterna ska alltid informeras. Samråd ska ske med markägare. Bränning får ej ske i eller i anslutning till fornlämningsområden. Gräsmarker bränns under höst, vinter eller tidig vår. Ljunghedsområden bränns under tidig vår, senast under april månad. Intervallet styrs av betestrycket.

Stängsel: Stängsel får efter samråd med markägare sättas upp, och ska då underhållas. För allmänheten ska passager anläggas. Stängsel som inte längre används tas bort.

Åtgärder för friluftslivet: För att beakta friluftslivet ska stigar och skyltar ses över och underhållas. Sopkärl och toaletter ska tömmas. Strandstädning bör förekomma fortlöpande.

Ostronört: Enligt förslaget till åtgärdsprogram för ostronörten (Lindholm et al, 2007) har antalet lokaler med ostronört de senaste decennierna minskat kraftigt i Sverige. Dessutom har antalet individer per lokal minskat. Orsaken till den nationella tillbakagången är inte känd, men teorier om klimatförändringar har förts fram. Misstankar finns om att ostronörten missgynnats av bete, främst fårbete. Dock har ostronörtbestånd i andra, obetade områden också minskat, vilket talar för att det inte i första hand är betet som är ett hot mot arten. I ett försök att vända den negativa utvecklingen och undersöka om betet påverkar ostronörten kan ändå några lokaler tillfälligt undantas från bete under några säsonger. En sådan åtgärd ska följas upp och utvärderas innan vidare åtgärder vidtas.

Stinkpadda: Stinkpaddan är en rödlistad art (starkt hotad) och omfattas av åtgärdsprogram. Exploatering, förändrad markanvändning och igenväxning på grund av upphörd hävd gör att stinkpaddan gått särskilt starkt tillbaka. Stinkpaddan är knuten till öppna sandiga marker, t.ex. kustnära sanddynområden, sandiga hedar och på västkusten till kala klippöar. Generellt är stinkpaddan konkurrenssvag och utnyttjar nyskapade lekvatten och störda landmiljöer under några år och flyttar sedan när igenväxning eller konkurrens ökar. Restaureringsarbete för återskapande av livsmiljöer för stinkpaddan bör framförallt ske genom röjning och bete. Detta för att förhindra igenväxning av hållkar, Ers vatten samt omgivande miljöer. Skötselåtgärder som exempelvis vasslätter bör ske under perioden november till mars då stinkpaddan inte är aktiv. Död ved (främst stockar med minst 20 cm i diameter) bör ligga kvar då dessa kan utgöra viloplatser på dagarna.

3.3 Beskrivning av skötselområden

Skötselområde 1.1

Naturtyp/er: Marint kustvattenområde med öar och skär.

Natura 2000-naturtyp: 1110 : Sublittorala sandbankar
1170 : Rev

Areal: Totalt 245 ha varav
117 ha utgörs av naturtypen 1110 och
83 ha utgörs av naturtypen 1170

Beskrivning: Området utgörs till största delen av rev och sandbotten. Undervattenklippor förekommer frekvent och vegetationen på reven ner till 6 meters djup består huvudsakligen av sågtång och tare med påväxt av fintrådiga röd- och brunalger. Sublittorala sandbankar finns vid Tåskär, Ersvik, Tåviken samt Sandviken. Vegetationen domineras av ålgräs och fintrådiga brunalger. Faunan består av berggylta, stensnultra och

blåmussla. Området omfattas av strandskydd ned till 10 meters djup, dock minst 50 m och som mest 300 m från strandlinjen.

Bevarandemål: Se generella riktlinjer 3.2, bevarandemål för:
1110 : Sublittoral sandbankar
1170 : Rev

Arealen marint kustvattenområde med öar och skär ska vara 245 ha, varav minst 117 ha utgörs av naturtypen 1110 och minst 83 ha utgörs av naturtypen 1170

Utbredning av vass / säv inne i vikarna ska inte öka mer än 20%.

Engångsåtgärd: Inga åtgärder.

Underhållsåtgärder: Vasslåtter vid behov. Öarna får betas, slås och röjas.

Skötselområde 2.1 – 2.4

Naturtyper: Klippställar, klapperstensfält och blockstrand.

Natura 2000-naturtyp: 1220 : Perenn vegetation på sten och grusvallar
1230 : Vegetationsklädda havsklippor

Areal: Totalt 22 ha varav
7,3 ha utgörs av naturtypen 1220 och
1,6 ha utgörs av naturtypen 1230

Beskrivning: Havsklippor med varierande vegetationsteckning som främst består av lav-, gräs-, och örtvegetation. Vegetationsklädda havsklippor återfinns på klippställarna längs öns sydsida. På klapperstensfältet i söder förekommer perenn vegetation på sten och grusvallar. Vresrosor har bitvis etablerats längs blockstränderna söder om Kärrsviken. Önskvärt är att dessa tas bort då de inte hör hemma ur växtgeografisk synpunkt. Längs stränderna växer ett flertal rödlistade arter som sandmålla och ostronört. I norr finns även den sällsynta arten västkustarv. En tomtning finns i område 2:2.

Bevarandemål: Se generella riktlinjer 3.2, bevarandemål för:
1220 : Perenn vegetation på sten och grusvallar
1230 : Vegetationsklädda havsklippor

Arealen havsklippor fria från igenväxningsvegetation ska vara minst 22 ha, varav

minst 7,3 ha utgörs av naturtypen 1220 och
minst 1,6 ha utgörs av naturtypen 1230.

De geologiska värdena i form av bland annat jättegrytor och klappersten liksom fornlämningen i norr (objekt nummer 10) ska vara fri från igenväxningsvegetation och väl synliga i landskapet.

Hällkar med omgivande marker ska hållas öppna för att gynna stinkpadda.

Engångsåtgärd: På södra delen av område 2.4 växer ostronört. Dessa växtplatser bör undantas från bete och istället vid behov skötas manuellt. En sådan åtgärd ska följas upp. Död ved, då främst stockar med minst 20 cm i diameter, bör sparas i anslutning till hällkar.

Underhållsåtgärder: Bete i samband med att intilliggande klipphedar betas är tillåtet, liksom röjning och slåtter på bland annat insprängda gräsmarker. Vresrosor bör röjas två gånger per år då dessa står i blom. Därefter röjning vid behov. Särskild vikt bör läggas på att röja vresrosor intill ostronörtbestånden på öns södra del. Röjning av igenväxningsvegetation vid hällkar samt övriga omgivning utförs vid behov. Strandstädning. Tångvalar bör sparas.

Skötselområde 3.1

Naturtyp/er: Strandbetesmark och hällmark

Natura 2000-naturtyp:-

Areal: 3,7 ha

Beskrivning: Området omfattar den nordvästra delen av ön. Bergshällar med inslag av skalgrus samt en saltpåverkad strandbetesmark ovan Tåviken.

Bevarandemål: Arealen strandbetesmark ska vara minst 0,3 ha.

Arealen hällmark ska vara minst 3,4 ha

Strandbetesmarken ska vara välhävdat varje år vid vegetationsperioden slut, med "väl hävdat" menas som regel att hävden varit så god att ingen skadlig ansamling av förna skett.

Vass, havssäv och rörflen ska inte förekomma på landstranden i täta bestånd.

Täckning av träd och buskskikt ska vara mindre än 5%.

Engångsåtgärder: Inga åtgärder.

Underhållsåtgärder: Bete. Vasslätter vid behov. Om området börjar växa igen ska röjningar genomföras. Strandstädning.

Skötselområde 4.1

Naturtyp/er: Våtmark vid sjö/damm.

Natura 2000-naturtyp:-

Areal: 1,8 ha

Beskrivning: Ett fukthedsområde med förekomst av mindre sjöar/dammar där vegetationen bland annat består av klockljung, vass, bredkaveldun samt starr.

Bevarandemål: Arealen våtmark ska minst vara 1,8 ha.

Vass/ havssäv/ rörflen ska inte förekomma i täta bestånd (högst 10 m²).

Källor ska vara fria från vedartad igenväxningsvegetation.

Krontäckning av träd och buskar ska vara högst 30%.

Engångsåtgärd: Inga åtgärder.

Underhållsåtgärder: Bete. Vasslätter är att föredra varje år tills kreatur kan hålla god hävd, därefter vasslätter vid behov. Röjning vid behov.

Skötselområde 5.1

Naturtyp/er: Gräshed, sandstrand, klapperstensfält och hållmark.

Natura 2000-naturtyp: 4030 : Ris- och gräshedar nedanför trädgränsen
6270* : Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen
8230 : Pionjärvegetation på silikatrika jordar

Areal: Totalt 2,6 ha varav
0,6 ha utgörs av naturtypen 4030,

0,6 ha utgörs av naturtypen 6270* och
0,1 ha utgörs av naturtypen 8230

Beskrivning: Sandviken på Rörös västsida. Området präglas av torr gräshed. En sandstrand sträcker ut sig längsmed viken. Vid norra delen av Sandviken finns en labyrinth, i denna har vresrosor slagit rot. Vresrosor breder även ut sig sydväst om Sandviken. I området finns rikligt med gulmåra och trift. Även jungfrulinarter och hirsstarr förekommer men i mindre utsträckning. I områdets sydvästra del finns ett offerkast.

Bevarandemål: Se generella riktlinjer 3.2, bevarandemål för:
4030 : Ris- och gräshedar nedanför trädgränsen
6270 : Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen*
8230 : Pionjärvegetation på silikatrika jordar

Arealen öppen gräshed ska vara minst 2 ha varav
minst 0,6 ha utgörs av naturtypen 4030
minst 0,6 ha utgörs av naturtypen 6270*
minst 0,1 ha utgörs av naturtypen 8230

Täckningsgraden av vresros och andra främmande arter ska understiga 2 m²/ha.

Krontäckning av träd och buskar får maximalt uppgå till 5 %.

De kulturhistoriska lämningarna (objekt nummer 6 och 7) och klapperstensfält ska vara fri från igenväxningsvegetation och väl synliga i landskapet.

Stigen ska vara framröjd.

Engångsåtgärder: Eventuellt uppsättning av stängsel samt anläggning av passage.

Unerhållsåtgärder: Extensivt bete, vid behov ska området stängslas in och betas kortare tid eller slåttas. Rövning av vresros bör ske två gånger per år då dessa står i blom. Därefter årlig kontroll så att vresrosbestånd inte återkommer. Kompletterande rövningar vid behov. Rövningssavfall bortförs. Skyltar samt eventuellt stängsel underhålls.

Skötselområde 6.1

Naturtyp/er: Klapperstensfält, rished, stenig strandbetesmark, våtmark och damm.

Natura 2000-naturtyp: -

Areal: 15 ha

Beskrivning: Längs västra sidan, vid Kärrsviken, sträcker klapperstensfält ut sig. I samt emellan fälten finns rishedar där vegetationen domineras av ljung och en, på vissa ställen finns även täta bestånd av kråkris och gräs. En liten damm med intilliggande våtmark finns i områdets östra del. En stenig strandbetesmark finns strax innanför Kärrsviken, där växer bland annat strandklo och strandkål. Vresrosor förekommer i området. Norr om Kärrsviken finns ett offerkast.

Bevarandemål: Arealen klapperstensfält fria från igenväxningsvegetation ska vara minst 7,0 ha.

Arealen stenig strandbetesmark ska vara minst 0,3 ha.

Täckningsgraden av träd ska understiga 5% och busktäckningen 10%.

Täckningsgraden av vresros och andra främmande arter ska understiga 2 m²/ha.

Fornlämning (objekt nummer 5) ska vara fri från igenväxningsvegetation och väl synlig i landskapet.

Engångsåtgärder: Inga åtgärder.

Underhållsåtgärder: Bete. De större rishedarna med en och ljung kan brännas med lämpligt intervall. Bränning får ej ske i eller i anslutning till fornlämning eller i klapperstensfälten. Täta buskage av framförallt englesas ut. Rövning av vresros bör ske två gånger per år då dessa står i blom. Därefter årlig kontroll så att vresrosbestånd inte återkommer. Kompletterande rövningar vid behov. Vasslåtter vid behov.

Skötselområde 7.1

Naturtyp/er: Sjö, våtmark, stenig strandbetesmark och hed.

Natura 2000-naturtyp: 6410 : Fuktängar med blåttåtel eller starr

Areal: Totalt 6,3 ha varav 0,7 ha utgörs av naturtypen 6410.

Beskrivning: Området omfattar bland annat Stora och Lilla Ers vatten. Sjöarna är de största sötvattenssamlingarna på ön och de är tämligen näringsfattiga. Bitvis kantas sjöarna av vass och buskar av vide, asp och brakved. Vasslätter förekommer i den nuvarande skötseln. I vattenbädden finns bland annat den insektsätande kärlväxten vattenbläddran. Under högsommaren torkar Lilla Ers vatten ut och en fuktig bred landstrand uppstår med en tydlig zonerings av växter. Längs med sjöarnas södra kant sträcker habitatet fuktängar med blåttåtel och starr ut sig. I områdets östra del och längs södra sjökanten breder hedvegetation ut sig i form av en, nypon och gräs. I väst växer bland annat den rödlistade arten granspira.

Bevarandemål: Se generella riktlinjer 3.2, bevarandemål för:
6410 : Fuktängar med blåttåtel eller starr.

Minst 80% av vattenstranden ska vara blå bård.

Krontäckning av träd och buskar ska vara högst 5 %.

Naturtypen 6410 ska omfatta 0,7 ha.

Landområdet (ca 4 ha) ska vara väl hävdad varje år vid vegetationsperiodens slut, med väl hävdad menas som regel att hävden varit så god att ingen skadlig ansamling av förna skett.

Engångsåtgärder: Den befintliga stigen/gamla körvägen från Rörö samhälle ut till Ers vatten bör förbättras och om möjligt handikappanpassas (tillstånd ska sökas hos länsstyrelsen), spänger utplaceras längs stigen där behov finns. Död ved i form av stockar med minst 20 cm i diameter bör lämnas för att främja stinkpadde.

Underhållsåtgärder: Bete. Återkommande vasslätter bör ske under november-mars under tre-fyra år, därefter vid behov. Slätteravfall bortförs. Rójning av

igenväxningsvegetation sker vid behov. Underhåll av spänger samt stig.

Skötselområde 8.1

Naturtyp/er: Barrskog.

Natura 2000-naturtyp:-

Areal: 6,8 ha

Beskrivning: En planterad talldunge norr om Ers kulle.

Bevarandemål: Talldungens areal får inte öka. Den kan på sikt ersättas av den för området naturliga lövskogen eller restaureras till öppen betesmark om behov och önskemål finns.

Engångsåtgärd: Inga åtgärder, alternativt avverkning av träd och buskar. Ungplantor av lövträd får skyddas.

Underhållsåtgärder: Inga åtgärder. Området får betas i samband med att intilliggande marker betas. Om avverkning och röjning genomförs ska området betas.

Skötselområde 9.1

Naturtyp/er: Gräshed, sandstrand och hällmark.

Natura 2000-naturtyp: 1210 : Annuell vegetation på driftvallar
4030 : Ris- och gräshedar nedanför trädgränsen
6270* : Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen
8230 : Pionjärvegetation på silikatrika jordar

Areal: Totalt 7,4 ha varav
2,8 ha utgörs av naturtypen 6270*
2,8 ha utgörs av naturtypen 4030
0,3 ha utgörs av naturtypen 8230

Beskrivning: Innanför Ers vik ligger öns största och mest utpräglade gräshed. På våren är här mycket vackert då triftens blommor ger heden en vacker rosa ton. Trots att betet upphörde för länge sedan är igenväxningen i den södra delen ringa, till största delen på grund av det utsatta läget vid havet. I väster och norr har däremot buskvegetationen brett ut sig och en dominerar. Längs sluttningen mot Ers kulle har en kraftig förbuskning skett framförallt av slån vilket

hotar den naturliga lokalen för bland annat brudbröd. Sandstranden vid Ers vik används flitigt som badstrand. Stranden förvandlas under högsommaren till en driftvall med ilandspolade musselskal och tång vilket ger upphov till habitatet annuell vegetation på driftvallar. En välutvecklad driftvall har en rik fauna och är en viktig miljö för bland annat näringssökande vadare och bör därför bevaras. Sydost om punkt 8.1 ska det finnas en skyttevall från början av förra seklet. Ett offerkast påträffas i områdets centrala del.

Bevarandemål: Se generella riktlinjer 3.2, bevarandemål för:
1210 : Annuell vegetation på driftvallar
4030 : Ris- och gräshedar nedanför trädgränsen
6270 : Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen*
8230 : Pionjärvegetation på silikatrika jordar

Arealen gräshed ska utgöra minst 6 ha varav
minst 2,8 ha utgörs av naturtypen 6270*
minst 2,8 ha utgörs av naturtypen 4030
minst 0,3 ha utgörs av naturtypen 8230

Området ska vara välhävdat varje år vid vegetationsperioden slut, med ”väl hävdat” menas som regel att hävden varit så god att ingen skadlig ansamling av förna skett.

Krontäckning av träd och buskar får maximalt uppgå till 5 %.

Fornlämning (objekt nummer 1) ska vara fri från igenväxningsvegetation och väl synlig i landskapet.

Engångsåtgärder: Utplacering av spänger på störningskänsliga områden. Successiv röjning av framförallt en och slån. Eventuellt uppsättande av stängsel samt anläggning av passage norr om Ers vik. Den befintliga stigen /gamla körvägen från Rörö samhälle ut till Ers vatten bör förbättras och om möjligt handikappanpassas (tillstånd ska sökas hos länsstyrelsen).

Underhållsåtgärder: Extensivt bete, vid behov ska den södra delen av området stängslas in och betas kortare tid, alternativt slåträs. Röjning vid behov. Underhåll av stig, spänger, skylt samt eventuellt stängsel. Strandstädning. Tångvallar bör lämnas kvar.

Skötselområde 10.1

Naturtyp/er: Hagmark och klapperstensfält.

Natura 2000-naturtyp:-

Areal: 1,0 ha

Beskrivning: Igenväxande hagmark vid Mödalen. I områdets östra del finns ett mindre klapperstensfält. Då marken sluttar för markvattnet med sig kalkämnen från skalgrusmarken ovan. Detta avspeglar sig i floran, bland annat finns här darrgräs och slankstarr. På ängen finns två ekar. Området hotas av igenväxning av framförallt en, nypon och slån. I södra delen finns en fyndplats.

Bevarandemål: Arealen hagmark ska vara minst 0,9 ha.

Det intilliggande klapperstensfältet ska vara fri från igenväxningsvegetation och väl synligt.

Ekarna ska bevaras och hållas fria från igenväxningsvegetation.

Området ska vara fritt från igenväxningsvegetation och välhävdad vid vegetationsperiodens slut, med väl hävdad menas som regel att hävden varit så god att ingen skadlig ansamling av förna skett.

Trädäckningen ska understiga 5% och busktäckningen 10%.

Engångsåtgärder: Successiv röjning av bland annat en, nypon och slån.

Underhållsåtgärder: Bete, alternativt slätter. Området får brännas vid behov. Återkommande röjningar vid behov. Röjningsavfall avlägsnas. Underhåll av stig.

Skötselområde 11.1

Naturtyp/er: Blandskog, tät buskmark och hållmark.

Natura 2000-naturtyp:-

Areal: 2,8 ha

Beskrivning: Området är beläget norr om hagmarken i Mödalen. Till största delen är dungen bevuxen med planterad

svart- och bergtall som inte hör till den naturliga vegetationen på ön. Idag finns här även björk och asp och inslaget av lövsly samt buskar är stort. Östra delen består av tät buskmark som domineras av en och vide. Här finns även gott om björk och tall.

Bevarandemål: Barrskogen bör på sikt ersättas av den för området naturliga lövskogen med trädslag som ek, björk och asp. I anslutning till de öppna markerna bör lövskogen övergå i välutvecklade böljande bryn som kantas av en högrötsäng. Bärande och blommande vedväxter gynnas. Området kan med fördel betas.

Arealen lövskog ska vara 2,5 ha och brynmiljöer 0,3 ha.

Krontäckningen av träd och buskar är 75 % med ett nedre tröskelvärde på 65% och ett övre på 85%.

Engångsåtgärder: Det nät som finns mellan träden, mitt inne i skogen, bör tas bort. Efter samråd med berörda markägare sker en successiv avverkning av barrträd när dessa är avverkningsmogna. Lågor och torrakor bör lämnas. Vedhögar kan ligga kvar på lämpliga, undanskymda ställen efter röjning. Vid behov skyddas ungplantor av lövträd mot betesskador.

Underhållsåtgärder: Området får betas. Bryn vårdas med regelbundna röjningar. Igenväxningsvegetation samt eventuell tallföryngring röjs bort. Underhåll av stig.

Skötselområde 12.1- 12.3

Naturtyp/er: Hällmark, rished, vattensamlingar, tät buskmark, gräshed, fukthet, ljunghed, våtmark och sandstrand.

Natura 2000-naturtyp:-

Areal: 90 ha

Beskrivning: Området omfattar de inre samt sydvästra delarna av naturreservatet. Det är ett hällmarksområde där vegetationen till största delen består av en och ljunghed. Partier med lövsly av asp och björk, liksom täta buskage med en och vide förekommer. Tall förekommer spritt över området. I området finns även ett flertal fukthedar och småsjöar som idag är under igenväxning. I norra delen av skötselområdet ligger Tåängen. Troligen nyttjades den förr som åker och en stengärdsgård löper runt stora delar av Tåängen.

Under hävdade förhållanden finns här en artrik flora. Idag har dock igenväxningen nått långt och den forna floran med bland annat den sällsynta kärrknipproten har ersatts av snåriga buskage av en, nypon, slån och björnbär. I den norra delen av området 12:2 finns en tomtning liksom i nordvästra delen av område 12:1. I de centrala delarna i område 12:1 finns två sjömärken.

Bevarandemål: Området ska vara ett öppet hållmarkslandskap med ljunghedar, sötvattensamlingar samt brynmiljöer. Enstaka lövträdsdungar får förekomma.

Önskvärt är att Tåängen slåttas, betas eller odlas som allmogeåker.

Bryn med bärande och blommande buskar och träd sparas längs bergskanterna och i anslutning till öppna gräsmarker.

Hällkar med omgivande marker bör hållas öppna för att gynna stinkpadda.

Fornlämningarna i norr (objekt nummer 8 och 9) ska vara fri från igenväxningsvegetation och väl synliga i landskapet.

Engångsåtgärder: Den befintliga stigen/gamla körvägen från Rörö samhälle ut till Ers vatten bör förbättras och om möjligt handikappanpassas (tillstånd ska sökas hos länsstyrelsen). I samråd med markägare får barrträd tas ned. För att underlätta restaurering av Tåängen kan området brännas första året under vårvinter. Røjning av buskar sker successivt. Död ved, främst stockar med minst 20 cm i diameter, bör sparas i anslutning till hällkar.

Underhållsåtgärder: Bete. För att restaurera områdena och för att få ett begärligt foder är det fördelaktigt att bränna områdena i delområden. Betestrycket avgör hur ofta delområdena måste brännas. Bränning får inte ske i eller i anslutning till fornlämningar. Täta buskage av framförallt en och vide glesas ut. Bryn vårdas med regelbundna røjningar. Återkommande røjningar vid behov.

4 Friluftsliv

4.1 Övergripande mål

Reservatet ska utgöra ett attraktivt utflyktsmål för den natur-, miljö- och kulturintresserade såväl som för den allmänhet som väljer att besöka reservatet på grund av dess möjligheter för bad- och båtliv.

4.2 Information och anläggningar

Stigar, toaletter samt informationstavlor ska finnas på de platser som är markerade i bilaga 2. Informationstavlorna ska tillses regelbundet och underhållas vid behov av förvaltaren. Nya tavlor ska utföras enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar. De ska bland annat innehålla karta över reservatet samt beskriva dess syfte, bevarandevärden och gällande föreskrifter för allmänheten. En engelsk text eller en engelsk sammanfattning ska finnas. Önskvärt vore om informationstavlorna även informerar om vart de olika kulturhistoriska lämningarna är placerade. Vid en bearbetning av reservatets informationsfolder kan det eventuellt ytterligare information tilläggas. Toaletter, stigar, grindar, stängsel, spänger samt broar ska tillses och underhållas vid behov. Viss strandstädning. Den befintliga stigen/gamla körvägen från Rörö samhälle ut till Ers vatten bör förbättras och om möjligt handikappanpassas (tillstånd ska sökas hos länsstyrelsen). Spänger utplaceras om behov finns.

5 Gränsmarkering

Inga nya gränsmarkeringar planeras. Om nya markeringar görs ska de utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

6 Uppföljning

6.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Skötselåtgärder som utförs i reservatet ska dokumenteras av den som utför åtgärden. Av dokumentationen ska framgå:

- åtgärd,
- plats (skötselområde),
- kostnad,
- tidpunkt,
- utförare.

Åtgärder av restaureringskaraktär bör dokumenteras med foto före och efter åtgärd.

6.2 Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Uppföljningen ska ske med de metoder som används inom miljöövervakning nationellt eller regionalt eller i samband med Natura 2000- uppföljningen. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i skötselplanen uppfylls och att skötseln fungerar.

Uppföljningen kommer vara en viktig hjälp för förvaltarens planering av skötselarbetet. Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs.

6.3 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljningen indikerar att behov finns. Länsstyrelsen ansvarar för att dokumentationen utförs och utvärderas.

7 Sammanfattning av planerad förvaltning

Hela förvaltningen för naturreservatet Rörö bekostas av Väst kuststiftelsen och staten.

Tabell 4. Prioritering av föreslagna skötselåtgärder och uppföljning Intervall för genomförande och prioriteringsgrad på åtgärden: (1) Högsta prioritet; (2) Hög prioritet; (3) Lägre prioritet.

Skötselåtgärd/uppföljning	Skötselområde	När/intervall	Prioritet
Vasslätter	1:1	Vid behov	3
Strandstädning	2:1-2:4	Vid behov	1
Röjning	2:1-2:4	Årligen, samt vid behov	1
Bete	2:1-2:4	Årligen	3
Bete	3:1, 3:2	Årligen	2
Vasslätter vid behov	3:1, 3:2	Vid behov	2
Bete	4:1	Årligen	1
Röjning och underhåll av tomtningar	4:1	Vart annat år	1
Vasslätter	4:1	Varje år tills kreatur håller god hävd därefter vid behov	2
Röjning	4:1	Vid behov	2
Bete	5:1	Årligen	1
Röjning av vresrosor	5:1	Två gånger per år, därefter vid behov	1
Röjning samt underhåll av offerkast, labyrint, stig, skylt samt ev. stängsel	5:1	Årligen, samt vid behov	1
Eventuellt uppsättande av stängsels samt passage	5:1	Engångsåtgärd	1
Röjning	5:1	Vid behov	2
Röjning samt underhåll av stig och offerkast	6:1	Årligen, samt vid behov	1
Bete	6:1	Årligen	2
Vasslätter	6:1	Vid behov	2
Röjning	6:1	Vid behov	2
Rishedsbränning	6:1	Vid behov	3
Bete	7:1	Årligen	1
Vasslätter	7:1	Två gånger per år under tre år därefter vid behov	1
Underhåll av stig samt spänger	7:1	Årligen	1
Röjning	7:1	Vid behov	1
Bete	9:1	Årligen	1
Röjning	9:1	Successivt, därefter vid behov	1
Spångning	9:1	huv	1
Strandstädning	9:1	Engångsåtgärd	1
Röjning samt underhåll av offerkast, skylt, stig, toalett och ev stängsel	9:1	Årligen, samt vid behov	1
Eventuell stängsling	9:1	Årligen, samt vid behov	1
		Engångsåtgärd	
Bete, alternativt slätter	10:1	Årligen	1

Underhåll av stig	10:1	Årligen, samt vid behov	1
Röjning	10:1	Successivt, därefter vid	2
Bränning	10:1	Vid behov	3
Underhåll av stig	11:1	Löpande	1
Röjning	11:1	Vid behov	2
Brynvård	11:1	Vart tredje år	2
Borttag av nät	11:1	Engångsåtgärd	2
Bete	11:1	Årligen	3
Avverkning	11:1	Successivt	3
Röjning och underhåll av tomtning, sjömärken, stigar och skylt	12:1, 12:2	Varje år samt vid behov	1
Bete	12:1, 12:2	Årligen	2
Anläggning av allmogeåker, alt slå- ter	12:1, 12:2	Engångsåtgärd, årlig skötsel	2
Ljunghedsbränning	12:1, 12:2	Vid behov	2
Brynvård	12:1, 12:2	Vart tredje år	3
Röjning	12:1, 12:2	Vid behov	3
Uppföljning av skötselåtgärd		Efter åtgärd	

8 Referenser

- Appelqvist, T & Bengtsson, O. 1995. *Brynmiljöer i Bohuslän – Insektsliv, biologisk mångfald och synpunkter på övervakning*. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län. 1995:6
- Lindholm, M , Appelqvist, T och Bengtson, O. *Förslag till åtgärdsprogram för bevarande av ostronört – Arbetsmaterial* 2007.
- Blomgren, E. m.f.l. (red). 2006. *Botaniska utflykter i Bohuslän*. Föreningen Bohusläns flora.
- Cederberg, B., Löfroth, M. 2000. *Svenska djur och växter i det europeiska nätverket Natura 2000*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Chalmers tekniska högskola, geologiska institutionen. 1970. *Utlåtande Angående bottenförhållanden mellan Rörö och Hyppeln, Öckerö kommun*. Göteborg.
- Ericsson A. *Öckerö kommun Kulturhistorisk undersökning Underlag för fysisk planering och kulturminnesvårdsprogram*. Förenings-service 8809.
- Florén, A. 1975. *Vegetationsinventering Delar av Öckerö kommun och styrsöarkipelagen, Göteborg kommun*. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län.
- GF-Samhällsplanering. 1990. *Översiktsplan för Öckerö kommun*.
- Gillner, V. 1968. *Vegetation och flora inom det tilltänkta naturreservatet å RÖRÖ i Öckerö kommun*. Göteborg.
- Gärdenfors, U. 2005. *Rödlistade arter i Sverige 2005*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Göteborgsregionens kommunalförbund, Öckerö .1987. *Remissomgång för naturvårdsplanering inom Göteborgsregionen*. Göteborg.
- Kilnäs, M. 2002. *Strandskydd i Öckerö Kommun - metodbeskrivning, resultat från strandkartering samt förslag till ny strandskydds-savgräsning*. Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Naturvårds- och fiskeenheten. 2002:22
- Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län. 1976. *Skötselplan för naturreservatet Rörö*.
- Länsstyrelsen i Västra Götaland län. 2005. *Kusthedar, sältor och ängar*. Naturcentrum Ab Stenungsund.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Uppgifter om fornlämningar. Digitalt material hos Länsstyrelsen samt Riksantikvarieämbetets fornminnesregister.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004. Data från Länsstyrelsen samt Jordbruksverkets databas.

Naturvårdsverket. 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*.

Nordiska Ministerrådet. 2001. *Kustbiotoper i Norden*. TemaNord 2001:536

Nordiska Ministerrådet. 1984. *Naturgeografisk regionsindelning i Norden* SGU.

Raattama, U., Wijk, K. 1985. *RÖRÖ NATURRESERVAT* natur-inventering.

Stenström J och Forshed N. 2004. *Ljunghedar historia, ekologi och arter*. Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen Halland, Västkoststiftelsen, Naturcentrum.

Tingström, L. 2005. *Bevarandeplan för Natura 2000-område SE520036 Sälöfjorden*. Länsstyrelsen Västra Götalands län

Werner, M. 1968. Rörö Resultat av naturgeografisk inventering utförd på uppdrag av länsstyrelsen i Göteborg och Bohus län med anledning av ett planerat naturreservat på ön Rörö i Öckerö kommun.

Artportalen, rapportsystem för småkryp. 2007
<http://www.artportalen.se/bugs/default.asp>

Artportalen, rapportsystem för fåglar – Databasen Svalan. 2007
<http://www.artportalen.se/birds/default.asp>